

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiatı her yerde 15 kuruş
seneligi, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE —

Cilt: V

Ankara, 21 Mart 1929

Sayı: 121

KÜÇÜK TOLSTOİST

Yazan : G. P. Stamatoff

Hikâye

— Mito, bana bak, sakın yalan söyleme ha!

— Öyle ise, beybaba, sen beni niçin aldattın?

— Nezaman?

— Sana kuzucuk alacağım dedin, almadın.

— Alacağım, yavrum, fakat henüz pazarlığımı yapıyorum.

— A.. Yalan!

— Babaya hiç öyle söylenir mi? Birkaç gün sonra sana kuzucuğu alacağım.

— Ama o kuzucuk benim olacak!

— Tabii.

— Ama onu kesmiyeceksiniz!

— Hayır.

— Beybaba, hani cami yanında o et yimeyen avukat yokmu?.. Geçen gün onun çocuklarile oynıyorduk... Senden bahsettiler.

— Benden mi bahsettiler? Ne dediler?

— Sen çok içiyormuşsun. Onların babası sütle bozadan başka birşey içmiyormuş.

Peder biraz şaşaladı:

— Sen birdaha onların yanına gitme. Onlar çok tamakâr insanlardır; onun için et almıyorlar.

— Beybabacığım bu gün ne kadar iyisin?

— Başka vakit iyi değil miyim?

— Beni dövüyorsun ya?

— Dövüyorsam, adam olası diye dövüyorum. Hem buna dayak mı denir? Bir vakıtlar bize

öyle dayak atarlardı ki... Bize sade anamız babamız değil, mahallede kim rasgelirse, ense-mize tokat indirirdi.

— Beybaba, ama o avukat çocukları dövmemelidir, diyormuş, hemde kendi çocuklarını dövmiyormuş.

— Dövmiyor ama aç bırakıyor.. Oğlum, insan kısmı dayaksız adam olmaz. Eğer vaktile beni dövmemiş olsalardı, şimdi kim bilir neci olurdu. Ama bak şimdi?...

— Şimdi neyimiz var, beybaba?

— Evim var. Çifliğim var. Hizmetkârlarım var. Memuriyetim var.

— Ama Tone amcamın daha çok parası var.

— Hırsızlık etmiş te ondan. Öyle para bana lâzım değil.

— Beybaba, insanlar nereden para çalarlar?

Beybaba bu işte kendini selâhiyettar saymadığından mü-kâlemenin mevzuunu değiştirdi.

Runeff gerek dairesinde ve gerek evinde birçok işlerle meşgul olduğundan çocuklarının terbiyesine pek dikkat etmiyordu. Seyahat yevmiyesi deye bugün kendisine epice bir para verdiklerinden keyflenmiş ve oğluna ilk pedagoji dersini vermeği kararlaştırmıştı. Mito da babasının bu günkü haline şaşıtı. Aklından bir

şeyler geçti. Biraz teretiddütten sonra:

— Beybaba, bana bir lef versene, dedi. Babası gülünse-yerek:

— Tam sırasını buldun, ledi ve yeğinin cebinden yeni bir para çıkararak «Tut» sadasile birlikte havaya attı. Mito para'ı maharetle yakaladı. Babası «Afer'n» deyerek odadan çıktı ve evin diğer bir kısmına geçti.

Bir kaç gün sonra avlu içinde Mito'nun etrafında kıvrık tüylü ve alını siyah damgalı bir kuzucuk koşuyordu. Mito'nun anası, babası, biraderi ve hemşiresi vardı. Fakat Mito kuzucuğunu onların hepsinden fazla severdi. Anbarın yanında ona tahtadan bir barakacık yaptı. İçini temiz samanla döşedi. Bir de süslü bir tasma ile zincir satın aldı. Çocuk gündüzleri kuzusunu evlerinin arkasındaki çayırığa otlatmağa götürüyordu.

Mito artık sokaktaki çocukların yanına gitmekten, civardaki ağaçlara tırmanmaktan vaz geçti. Artık kimseye haset etmiyordu.....

Heyhat. Bazen küçüklerin de başına felâket gelir. Hayatta onların da meysus dakikaları olabilir.

Runeff'in bir zamanlar mektep arkadaşı, fakat şimdi amiri olan bir zat müfettiş sıfatile o şehre

geldi. Runeff teftiştten korkmıyordu. Yalnız aralarındaki vaziyet farkını düşünüyordu. Mütevazı taşra memurunun kalbinde gayri ihtiyarî bir haset uyandı:

— Bizim eski arkadaş her gün tenezzüh yapıyor. Hem de yevmiyeleri benimki gibi değil, diyordu. Fakat biraz sonra ona acımağa bile başladı:

— Onun benden üstün nesi var? Sofya'da yaşıyor öyle mi? Fakat Paytahtın neresinde?.. Fakir Üç Pınar mahallesinde... İki oda bir mutbak. Üç çocukla oraya tıkmışlar.... Ne avlusu, ne tavukları, ne de domuzları var.... Maaşı da yetişmiyormuş. İhtiyarlayınca cüzî bir tekaut maaşı alacak... Ama şimdilik benim amirim bulunuyormuş.. Bu da muvakkat bir şöhrettir.

Runeff müfettişi istasyonda istikbal etti. Otele yerleştirdi. Ayrılırken ciddiyetle ilâve etti:

— Teftiştten sonra gene görüşürüz. Dairedeki vazife hakkında hiç bir söz olmadı.

Entre parathèse, teftiş muvafakiyetle bitti. Runeff tecrübeli bir memurdu. İşlerini öyle tanzim etmişti ki, dairesine gitse de gitmese de hükûmet makinası durmadan işliyordu.

Ertesi gün amirlik memurluk ortadan kalktı. Onun yerine eski dostluk kaim oldu. Runeff dostunu öğle yemeğine bile davet etti.

— Zora, bana bak. Yarın misafirimiz var.

— Kim?

— Müfettiş.

— Ne pişirelim?

— Kuzuyu keseriz.

— Fakat Mito?

— E, Mito ne?

— Bir hafta ağlar' bağırır.

— Ne yapalım? Yarın değilse bile, elbette bir gün kuzuyu keseceğiz. Hâlâ daha kanmadı mı?

Annesile babası böyle konuşurlarken Mito sevgili kuzucuğunda verilecek idam kararını duymuştu. Çocuğun küçük ruhunu elim bir kasvet kapladı. «Babam beni aldattı.» dedi. Kendi varlığından bir şeyin kırıldığını, eksildiğini hissetti.

Sıkıntısından bahçeye çıktı. Kendi evlerinde amelelikle çalışan Yuvar'a rasgeldi. Evdeki hayvanların ve tavukların celdinin yüzüne bakamadı. Şahsi elemelerini unuttu. Kuzucuğunu kurtarmak emeline düştü. Fakat nasıl? Kendi kendine düşündü:

— Acaba babamın yanına gidip kendisine yalvarsam nasıl olur?.. Fakat yok!.. Tekrar beni atlatacak !..

Küçük çocuğun ruhunu karanlık fikirler istilâ etti. O gün bir yere çıkmadı. İştahasını kaybetti, birşey yemedi. Kesilmeğe mahkûm kurbandan birtürlü ayrılamıyordu. Bir taraftan kuzucuğunu seviyor, okşıyor, diğer taraftan tevkifine kadir olamadığı gözyaşlarına serbest bir cereyan veriyordu. Hem düşünüyor, hem ağlıyor ve kendi kendine:

— Annem de, babam da... hepsi fena insanlar! Benim kuzucuğumun ne kabahatı var? diyordu.

Öğleden sonra Mito'nun annesi ve babası bahçeye çıktılar. Başka zaman anası babası bahçeye çıkarken Mito önde koşardı.

Fakat bu gün kendini hasta gibi yaptı.

Akşam üzeri Runeff kahvehane neye gitti. Annesi de komşu kadınlarla mahallenin dedikodularını yapıyordu. Mito kuzucuğunu aldı, çayirlara götürdü. Hayvan otuluyor, sıçıyor, halâs-kârının etrafında dolaşıyordu.

«Zavallıcık! Başına ne geleceğini bilmiyorsun.»

Çocuk sevgili arkadaşından ayrılacağından dolayı müteallim olmakla beraber, tek hayvanın canı kurtulsun diye onu burada bırakmağa karar verdi. «Varsın kuzucuğumu başkaları alsın!.. Onlar belki kesmezler.» dedi. hayvanı bir ağaca bağladı, önüne diz çöktü, sevdi, okşadı, kucakladı, bir defa de öptükten sonra hiç ardına bakmadan yaşlı gözlerle eve doğru koştu.

Bu esnada kuzucuk acı acı meleyor ve boynundaki zincire asılıyordu. Mito da kendi kendine:

— Artık derslerime çalışmıyacağım. Bundan sonra hep sıfır alacağım, diyordu.

O gece çocuğun gözüne uyku girmedi. Karanlıkta kendisini kâbuslar bastı... Cellat Yuvar ona bıçağını uzatıyor... Babası çayırılıkta kuzuyu kovalıyordu. Kuzucuğun yerine Mito'yu yakaladı ve kesmeğe başladı... Mito kâbusun tesirile yataktan sıçradı. Pencereden dışarı bakınca şu sözleri işitti:

— Burada yok.

— Nasıl yok?

— Sakın çalmasınlr?

— Kapılar kapalı idi.

Bu sözleri dinleyen Mito mükâlemenin mevzuunu anladı.

— Mito'yu çağırınız. Yakapa-
ça çocuğu bahçeye indirdiler.
Babası:

— Kuzu nerede? diye hid-
detle sordu. Mito helecandan
titriyordu. Fakat bu titreme kuzu
için değil, kendi içindi.

— Kuzu nerede? diye babası
tekrar bağırdı.

Çocuk ihtiyarını kaybederek
ağlamağa başladı. Ağlaması
zordan değil korkudandı. Bu
vaziyet çocuğun sırrını meydana
çıkardı.

— Kuzuyu nereye sakladın?
söylesene!

Sükût.....

Havada bir şamar sesi çınladı.

— Söylesene!

— Çayırılıkta bir ağaca bağ-
ladım.

— Niçin?

— Keseceksiniz diye... Sen
bana kuzu senindir demedin mi
idi? Bu hukukî mülâhazaların
bir faydası olmadı. Runeff hid-
detten köpürdü:

— Şimdi derhal bizi oraya
götüreceksin. Eğer kuzu orada
yoksa, bak ben seni ne yaparım.

Babası, uşak Yuvan ve hiz-
metçi kız Mito'nun ardına düş-
tüler. O zavalhcık kuvvetten
düşmüş bir esir gibi düşman
müfrezesini dostunun yanına
götürüyordu. Kalbi şiddetle çar-
pıyordu.

Çayırılığı dolaştılar. Ne kuzu-
dan ne de zincirinden bir eser
vardı. Bu sefer Mito rahat bir
nefes aldı, yüzü aydınlandı.
Babası:

— Neye öyle sırtıyorsun?
Biraz sonra seninle görüşürüz,
dedi. Mito ciddî bir tavur takındı.
Eve döndüler. Babası sordu:

— Ey ne yaptın bakalım?
Senin kuzuyu bizim yerimize
başkaları yiyecek.

— Zaten ben onun etinden
yimeyecektim.

— Sana bu aklı o avokat mı
öğretti? Ne düşünüyordun, söy-
lesene! çocuk bir şey düşünmi-
yor, yalnız bütün vücudunda
ürpermeler hissediyordu. Babası:
«Burada bekle.» dedi ve diğer
bir odaya geçti. Mito sükûnetle
bekliyor, kuzucuk kurtulduğu
için hiç endişe etmiyordu.

Runeff zalim bir adam, fena
bir baba değildi. Kuzunun kay-
bolması onu okadar müteessir
etmiyordu. Başka bir ziyafet
için evde besledikleri bir
Kazı kesmişlerdi. Runeffin mua-
yyen fikirleri ve prensipleri
vardı. Ruhunda yeni neslin mü-
rebbiliği fikri uyandı. Kendi
kendine düşünüyordu:

— Fazla hassasiyet şairlere
ve zenginlere yakışan bir şeydir.
Bu fanilerin işidir... Bu fazla
hassasiyet hayat mücadelesine

yaramaz... « Sakın et yimeyiniz.»
deye ortalığa nasihat veren o
vaiz, eger bu cemiyeti beğenmi-
yorsa, bu cemiyetin içinden çe-
kilsin, başka bir diyara gitsin..
İsterse orada yemek yimekten
büsbütün vazgeçsin... Nebatlarla
beslenenler hep mürâi insanlar-
dır. Biz et yerken açlık çekiyoruz,
onlar ise süt ve boza ile geçin-
mek istiyorlar. Memleketimizde
insanları tavuk gibi kesiyorlar,
onlar ise kesilen hayvanlara acı-
yorlar. Bizim çocuğun aklını bu
abdallıklardan uzaklaştırmalıdır.

Bu tefekkürata dalan baba
kamçıyı eline aldı. Çocuğa doğru
yürüdü. Çocuk kamçıyı görünce
asılmağa mahkûm olan bir ada-
mın ipi gördüğü zaman hissettiği
bir korku derecesinde korktu.
Küçük kardeşi, hizmetçi kız ve
Yuvan Mito hakkında verilen
hükmün icrasını seyretmek için
koştular. Annesi arka odalardan
birine kaçtı.

Cezanın tatbikine başlandı.
Çocuğun sırtına inen kamçı dar-
beleri şak şak ediyordu. Küçük
çocuk gözlerini semaya dikerek:

— Aman Yarabbi, aman ya-
rabbi, niçin beni dövüyorlar? diye
bağırıyordu. Fakat gökyüzü sâ-
kin ve sâkitti. Mito'nun feryatları
oraya kadar ulaşamıyordu.

Türkçeye çeviren:

ALİ HAYDAR